

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Globalisering in de staalindustrie

---

1 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- het aandeel in de staalproductie van centrumlanden (zoals Duitsland / Italië / Verenigde Staten / Frankrijk / Groot-Brittannië) tussen 1985 en 2015 is afgenomen 1
- en het aandeel in de staalproductie in semi-perifere landen (zoals China / India) is toegenomen 1

2 maximumscore 2

- Juiste redenen zijn: 1
  - moderne techniek / productieprocessen binnen het bedrijf halen
  - toegang tot de Europese staalmarkt krijgen
  - verhogen van de winst / omzet
- De overname wijkt af van de traditionele verhoudingen, omdat een bedrijf uit een (semi-)perifeer land een bedrijf overneemt uit een centrumland (en dat is in de traditionele verhoudingen andersom) 1

3 maximumscore 1

Australië

4 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- de staalfabrieken in Groot-Brittannië juist in gebieden staan waar de werkloosheid al hoog is 1
- zodat (bij het sluiten van de staalfabrieken / het verdwijnen van de werkgelegenheid) het verschil in welvaart tussen deze gebieden en het huidige centrumgebied rond Londen nog groter wordt 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 2 – Diversiteit aan talen

- 5 maximumscore 2**
- lingua franca: Engels 1
  - meest gesproken eerste taal: Chinees / Mandarijn 1
- 6 maximumscore 2**
- Het zijn landen met veel inwoners 1
  - In Papoea Nieuw-Guinea zijn veel moeilijk toegankelijke gebieden waar bevolkingsgroepen langdurig in afzondering konden leven (en in de loop der tijd eigen talen ontwikkelden) 1
- 7 maximumscore 2**
- Uit de redenering moet blijken dat
- in Europa eenheidsstaten zijn ontstaan / natiestaten zijn ontstaan / het proces van *nation building* al (eeuwen)lang gaande is (en er dus vaak ook een gemeenschappelijke taal wordt gesproken) 1
  - terwijl in Afrika tijdens (en na) de (de)kolonisatie landen zijn ontstaan waarbij verschillende etnische groepen in één land terechtkwamen / het proces van *nation building* een veel minder lange geschiedenis kent (en de diversiteit aan talen dus groter is) 1
- 8 maximumscore 2**
- In (semi-)perifere landen wordt de invloed van mondiale talen (als het Engels, Spaans of Arabisch) steeds groter (en daardoor neemt het aantal gesproken talen af) 1
  - In centrumlanden neemt het aantal gesproken talen door immigratie toe 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – De Zayandeh, een rivier in Iran

9 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- in het zuidwesten van Iran de Euraziatische Plaat en de Arabische Plaat op elkaar botsen / convergeren 1
- waarbij gesteentelagen geplooid worden / omhoog geduwd worden (en een gebergte ontstaat) 1

10 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- de vochtige lucht ten westen van het Zagrosgebergte wordt gedwongen te stijgen (en daar uitregent) 1
- en dat ten oosten van het Zagrosgebergte de lucht daalt / geen waterdamp meer bevat (en er geen neerslag valt) 1

11 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- de bevolking in het stroomgebied sterk is toegenomen (oorzaak) 1
- waardoor steeds meer water uit de rivier gebruikt wordt als drinkwater of voor irrigatie (en de rivier dus al is opgedroogd voordat die het meer bereikt) (gevolg) 1

12 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- de hoeveelheid zoet (irrigatie)water afkomstig uit neerslag in het stroomgebied van de Zayandeh de komende decennia zal afnemen 1
- de mogelijkheden voor akkerbouw minder zullen worden / er meer aan extensieve veeteelt gedaan zal worden 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 4 – De Popocatépetl in Mexico

- 13 maximumscore 2**
- stratovulkaan 1
  - De Popocatépetl ligt in een zeer dichtbevolkt gebied / vlak bij grote steden 1
- 14 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- voorafgaand aan een eruptie de (relatief dicht onder het aardoppervlak gelegen) magmahaard van de vulkaan vol raakt (oorzaak) 1
  - waardoor in de magmahaard druk wordt opgebouwd (waarbij aardbevingen ontstaan) (gevolg) 1
- 15 maximumscore 2**
- Uit de beschrijving moet blijken dat
- bij een eruptie van de Popocatépetl grote hoeveelheden as / vulkanisch materiaal kunnen worden uitgestoten 1
  - die in combinatie met grote hoeveelheden (smelt- of regen)water modderstromen / lahars kunnen vormen 1
- 16 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- in het noorden van Mexico weinig neerslag valt / het noorden van Mexico een B-klimaat heeft / het noorden van Mexico een droog klimaat heeft en in het zuiden veel neerslag valt / het zuiden een A-klimaat heeft / het zuiden een nat klimaat heeft (oorzaak) 1
  - waardoor in het noorden van Mexico vooral erosie / bodemaantasting plaatsvindt door de wind en in het zuiden vooral erosie / bodemaantasting plaatsvindt door afstromend (regen)water (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 5 – Armoede in Indonesië

17 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- (volgens de atlas) in Indonesië 20 - 40% / ten minste 20% van de bevolking in extreme armoede leeft 1
- en dat betekent dat op de totale bevolking van Indonesië (> 240 miljoen inwoners) meer dan 30 miljoen / ten minste 48 miljoen inwoners in extreme armoede leven 1

18 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- In semi-perifere landen komt de economische groei in eerste instantie vaak vooral ten goede aan enkele gebieden / aan het centrum van het land 1
- zodat de (economische) verschillen tussen gebieden / tussen het centrum en de perifere gebieden toenemen 1

19 maximumscore 2

Juiste argumenten zijn:

- Het laagste percentage van de bevolking in extreme armoede is te vinden in Kalimantan (dat volgens de indeling tot de periferie behoort).
- Er zijn delen van Java (en Sumatra) waar net zo veel of meer extreme armoede voorkomt dan op andere / perifere eilanden.

per juist argument 1

20 maximumscore 2

- Een juiste oorzaak vanuit de sociaal-culturele dimensie verwijst naar de verschillen in taal / godsdienst / gewoonten tussen Papua en Java 1
- Een juiste oorzaak vanuit de politieke dimensie verwijst naar de wens van Papua om onafhankelijk te worden van Indonesië (en dan ligt het niet voor de hand om juist naar Java te emigreren) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 6 – Bali, vakantieparadijs met natuurlijke risico's

- 21 maximumscore 3**
- Indonesië heeft een tropisch / warm klimaat (dimensie natuur) 1
  - Indonesië heeft lagere prijzen vergeleken met Australië / Door de nabijheid zijn vervoerskosten / vliegtickets relatief goedkoop (economische dimensie) 1
  - De Balinese cultuur sluit (in vergelijking met de rest van Indonesië) beter aan bij de westerse levenswijze / vakantiewensen van Australiërs (sociaal-culturele dimensie) 1
- 22 maximumscore 2**
Een juiste uitleg is:
- Bali staat in de maanden mei - september onder invloed van hoge luchtdruk / afluende wind uit Australië (oorzaak) 1
  - waardoor er weinig bewolking is / er veel zonuren zijn / er nauwelijks neerslag valt (gevolg) 1
- 23 maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- ten zuiden van Bali een (convergente) plaatgrens / subductiezone ligt (en ten noorden van Bali niet) (oorzaak) 1
  - waardoor ten zuiden van Bali (zware aardbevingen en) tsunami's kunnen ontstaan die de zuidkust van Bali ongehinderd kunnen bereiken (en de noordkust van Bali dan in de luwte van het eiland ligt) (gevolg) 1
- 24 maximumscore 2**
Een juiste uitleg is:
- In deze periode van het jaar is er boven Bali en Java normaal gesproken sprake van een zuidoost-moesson (oorzaak) 1
  - waardoor as- en rookwolken van een vulkaanuitbarsting op Java in de richting van Sumatra / niet naar Bali worden geblazen (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – Dijkverlegging bij Cortenoever

---

25 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- de rivier in de buitenbocht harder stroomt dan in de binnenbocht (oorzaak) 1
- waardoor in de buitenbocht erosie optreedt en in de binnenbocht sedimentatie plaatsvindt (en de rivier zich dus steeds verder heeft verplaatst) (gevolg) 1

26 maximumscore 2

- Het verlagen van kribben en het verwijderen van obstakels 1
- Uit het antwoord moet blijken dat door het verleggen van de dijk bij Cortenoever meer ruimte voor de rivier wordt gemaakt / (de opslagcapaciteit van) het winterbed wordt vergroot 1

27 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- lokale boeren het meeste weerstand hadden 1
- omdat zij (een deel van) hun landbouwgrond moesten opgeven / boerderijen na de dijkverlegging buitendijks kwamen te liggen 1

28 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- door de gesloten stuw bij Driel (minder Rijnwater de Neder-Rijn / Lek instroomt en) meer Rijnwater de IJssel instroomt (oorzaak) 1
- waardoor de waterstand van het IJsselmeer op peil gehouden kan worden (en er dus voldoende zoet water beschikbaar is voor het noorden van Nederland) (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 8 – Stadswerven Dordrecht

29 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- Het terrein ligt vlak bij de historische binnenstad van Dordrecht.
- Het terrein ligt op een gunstige plek langs een knooppunt van waterwegen / bij het water.
- Op het terrein staan panden leeg die geschikt zijn om nieuwe functies te herbergen.

per juist kenmerk 1

30 maximumscore 2

- Dordrecht ligt in het deel van het rivierengebied waar hoge waterstanden op zee en hoge waterstanden in de rivier samenkomen 1
- Uit het antwoord moet blijken dat door het ontpolderen van Noordwaard meer rivierwater (voordat het Dordrecht bereikt) naar het Hollands Diep / richting de Zeeuwse wateren kan stromen 1

31 maximumscore 3

- Juiste maatregelen bij doel a zijn: 1
  - Er worden verschillende functies met elkaar gecombineerd.
  - Er wordt een jachthaven aangelegd.
- Een juiste maatregel bij doel b is: 1
Met de bouw van een brug voor langzaam verkeer wordt de aansluiting op de historische binnenstad verbeterd.
- Juiste maatregelen bij doel c zijn: 1
  - Er worden drijvende waterwoningen gebouwd.
  - Er wordt een waterpark aangelegd.
  - De centrale verkeersas wordt verhoogd aangelegd (zodat de Stadswerven ook bij overstromingen bereikbaar zijn).

32 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Dordrecht zou in de 'schaduw' van Rotterdam kunnen meeliften op de aantrekkingskracht / agglomeratievoordelen van deze grotere / succesvolle / internationaal georiënteerde stad 1
- maar de nabijheid van deze stad zou ook nadelig kunnen uitpakken, omdat stedelijke activiteiten eerder zullen plaatsvinden in het grotere en succesvolle Rotterdam / ondernemers zich eerder in het grotere en succesvolle Rotterdam zullen vestigen dan in Dordrecht 1

Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 bron: <https://www.worldsteel.org>

bron 2 vrij naar: <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/03/30/tata-steel-wil-af-van-britse-staaltak-1606021-a1189859> en Atosan, www.shutterstock.com, 507734710

Opgave 2

bron 1 vrij naar: <https://confins.revues.org/docannexe/image/6529/img-1.jpg>

Opgave 3

bron 1 vrij naar: <http://www.kennislink.nl/publicaties/de-tragedie-van-centraal-iran-s-grootste-rivier> en https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b2/Zayandeh_river_map.png

bron 2 bron: <http://gashtatour.com/tour/isfahan-attraction-khaju-bridge/> en <http://picsr.com/tags/khajoo/page7>

Opgave 4

bron 1 bron: <http://www.renewableenergymexico.com/popocatepetl-a-warrior-waiting-to-rescue-mexico-city/>, Hejtmánek, J., 2006

Opgave 5

bron 1 vrij naar: <http://www.internal-displacement.org>

Opgave 6

bron 1 bron: http://i.dailymail.co.uk/i/pix/2013/10/07/article-2448575-18939DE600000578-609_306x461.jpg

Opgave 7

bron 1 bron: Ruimte voor de rivier.nl en J.W. van Aalst, www.opentopo.nl

Opgave 8

bron 1 vrij naar de website www.stadswerven.nl

bron 2 bron: <http://www.parima-k.org/index.php/category/dordrecht/>

bron 3 bron: Masterplan Stadswerven, <http://arch-lokaal.nl/wp-content/uploads/2014/11/2-Masterplan-Stadswerven-1-februari-2009.pdf>